EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

حقيقة التصوف

Realitatea sufismului

Ṣāliḥ al-Fawzān

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

Ṣāliḥ ibn Fawzān ibn ʿAbd Allāh al-Fawzān

Realitatea sufismului și poziția sufiților față de temeliile adorării și religiei

حقيقة التصوف

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: حقيقة التصوف وموقف الصوفية من أصول العبادة والدين
Ediția I
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Text arab coranic: Tanzil Project, text Uthmani v1.1, © 2007–2026 Tanzil Project, licența Creative Commons Attribution 3.0 (CC BY 3.0), https://tanzil.net. Textul arab este reprodus fără modificări; fragmentele sunt indicate în referințe.

Detaliu de legătură de carte · India, secolul al XVII-lea. The Metropolitan Museum of Art, 55.121.10.45 · CC0 / domeniul public.

Cuprins

Introducere 1
Regulile adorării corecte 5
1. Adorarea se întemeiază pe revelație 5
2. Adorarea trebuie să-I fie închinată numai lui Allah 6
3. Trimisul lui Allah este modelul și cel care lămurește adorarea 7
4. Adorarea are timpuri și măsuri rânduite 8
5. Adorarea cuprinde iubirea, smerenia, teama și nădejdea 9
6. Obligația adorării durează până la moarte 11
Realitatea sufismului 12
Poziția sufiților față de adorare și religie 19
1. Restrângerea adorării la iubire 19
2. Întoarcerea la trăiri și șeici în locul Cărții și al Sunnei 25
3. Formule de pomenire și litanii născocite 27
4. Exagerarea cu privire la aliații lui Allah și la șeici 32
5. Apropierea de Allah prin cântec și dans 40
6. Stările prin care se pretinde încetarea obligațiilor religioase . 49
Încheiere 60
Glosar 61
Bibliografie 62
Indice 63

Introducere

المقدمة

بسم الله الرحمن الرحيم

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.

Lauda Îi aparține lui Allah, Stăpânul lumilor, Care ne-a desăvârșit religia, Și-a împlinit binefacerea asupra noastră, a ales pentru noi islamul ca religie și ne-a poruncit să ne ținem de el până la moarte:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾

O, voi care credeți! Temeți-vă de Allah așa cum se cuvine să vă temeți de El și să nu muriți decât musulmani!
Coran 3:102

Acesta a fost și îndemnul dat de Ibrāhīm și Yaʿqūb fiilor lor:

﴿وَوَصَّىٰ بِهَآ إِبۡرَٰهِـۧمُ بَنِيهِ وَيَعۡقُوبُ يَٰبَنِيَّ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصۡطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ﴾

Ibrāhīm le-a lăsat acest îndemn fiilor săi, la fel și Yaʿqūb: „O, fiii mei! Allah a ales pentru voi religia, așadar să nu muriți decât musulmani!”
Coran 2:132

O, Allah, dăruiește binecuvântări, pace și bine robului și Trimisului Tău, Profetului nostru Muḥammad, familiei sale și tuturor companionilor săi! Acestea fiind spuse: Allah i-a creat pe djinni și pe oameni pentru a-L adora, așa cum a spus Preaînaltul:

﴿وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾

Nu i-am creat pe djinni și pe oameni decât pentru ca ei să Mă adore.
Coran 51:56

În aceasta se află cinstea, demnitatea și fericirea lor în această lume și în Viața de Apoi. Ei au nevoie de Domnul lor și nu se pot lipsi de El nici măcar cât ai clipi, în vreme ce El nu are nevoie de ei și de adorarea lor. Preaînaltul a spus:

﴿إِن تَكْفُرُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنكُمْ﴾

Dacă nu credeți, Allah Se poate lipsi de voi.
Coran 39:7 (fragment)

Preaînaltul a spus:

﴿وَقَالَ مُوسَىٰٓ إِن تَكْفُرُوٓاْ أَنتُمْ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ ٱللَّهَ لَغَنِىٌّ حَمِيدٌ﴾

Mūsā a spus: „Dacă nu credeți, voi și toți cei de pe pământ, Allah este cu adevărat Cel care Se poate lipsi de toate, Vrednic de laudă.”
Coran 14:8

Adorarea este dreptul lui Allah asupra făpturilor Sale, iar folosul ei se întoarce la ele. Cel care refuză să-L adore pe Allah este trufaș. Cel care Îl adoră pe Allah și, împreună cu El, pe altcineva este asociator. Cel care Îl adoră numai pe Allah, dar prin ceea ce El nu a legiuit, este inovator. Cel care Îl adoră numai pe

Allah, potrivit cu ceea ce El a legiuit, este credinciosul care afirmă unicitatea Sa.
Întrucât robii au neapărată nevoie de adorare și nu pot cunoaște singuri adevărata ei natură, care Îl mulțumește pe Allah, Preaslăvitul, și corespunde religiei Sale, El nu i-a lăsat în seama lor înșiși. Le-a trimis trimișii și a pogorât Cărțile pentru a lămuri realitatea acestei adorări. Preaînaltul a spus:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱجْتَنِبُوا۟ ٱلطَّٰغُوتَ﴾

Am trimis în fiecare comunitate un trimis: „Adorați-L pe Allah și feriți-vă de divinitățile false!”
Coran 16:36 (fragment)

Și a spus:

﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِىٓ إِلَيْهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعْبُدُونِ﴾

Nu am trimis înaintea ta niciun trimis fără să-i revelăm: „Nu există altă divinitate în afară de Mine, așadar adorați-Mă!”
Coran 21:25

Cel care se abate de la adorarea lui Allah lămurită de trimişi şi pogorâtă în Cărți și Îl adoră după ceea ce îi dictează trăirea sa, ceea ce îi poftește sufletul și ceea ce i-au înfrumusețat diavolii dintre oameni și djinni s-a rătăcit de la calea lui Allah. Adorarea sa nu este, în realitate, adorare pentru Allah, ci adorare a propriei pofte:

﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ ٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ ٱللَّهِ﴾

Cine este mai rătăcit decât acela care își urmează pofta fără călăuzire de la Allah?
Coran 28:50 (fragment)

Această categorie este numeroasă printre oameni. În fruntea lor se află creștinii și cei rătăciți dintre grupările acestei comunități, precum sufiții. Ei și-au trasat o cale a adorării care, în multe dintre practicile ei, contrazice ceea ce Allah a legiuit. Lucrul acesta se va lămuri prin arătarea adevăratei naturi a adorării pe care Allah a legiuit-o prin cuvintele Trimisului Său ﷺ și prin arătarea abaterilor sufiților de astăzi de la această adorare.

Regulile adorării corecte

ضوابط العبادة الصحيحة

Adorarea pe care Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, a legiuit-o se întemeiază pe principii și temelii statornice, care pot fi înfățișate astfel:

1. Adorarea se întemeiază pe revelație
În adorare nu este loc pentru părerea omenească. Cel care o legiuiește trebuie să fie Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, așa cum i-a spus Preaînaltul Profetului Său:

﴿فَٱسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ وَمَن تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا۟﴾

Rămâi statornic așa cum ți s-a poruncit, tu și cei care s-au căit împreună cu tine, și nu întreceți măsura!
Coran 11:112 (fragment)

Preaînaltul a spus:

﴿ثُمَّ جَعَلْنَٰكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ فَٱتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾

Apoi te-am așezat pe o cale rânduită a poruncii. Urmeaz-o și nu urma poftele celor care nu știu!
Coran 45:18

Iar despre Profetul Său a spus:

﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ﴾

Nu urmez decât ceea ce este revelat.
Coran 46:9 (fragment)

2. Adorarea trebuie să-I fie închinată numai lui Allah
Adorarea trebuie să fie curată pentru Allah Preaînaltul, ferită de orice amestec al asocierii. Preaînaltul a spus:

﴿فَمَن كَانَ يَرْجُواْ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَٰلِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدًۢا﴾

Cel care nădăjduiește la întâlnirea cu Domnul său să săvârșească fapte bune și să nu asocieze pe nimeni în adorarea Domnului său.
Coran 18:110 (fragment)

Dacă se amestecă în adorare ceva din asociere, o anulează. Preaînaltul a spus:

﴿وَلَوْ أَشْرَكُواْ لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾

Dacă ar fi asociat, li s-ar fi zădărnicit ceea ce făceau.
Coran 6:88 (fragment)

Preaînaltul a spus:

﴿وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ بَلِ ٱللَّهَ فَٱعْبُدْ وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾

Ție și celor dinaintea ta li s-a revelat: „Dacă vei asocia, fapta ta va fi cu siguranță zădărnicită și vei fi dintre cei pierzători. Dimpotrivă, adoră-L pe Allah și fii dintre cei mulțumitori!”
Coran 39:65–66

3. Trimisul lui Allah este modelul și cel care lămurește adorarea

Trimisul lui Allah ﷺ trebuie să fie modelul în adorare și cel care o explică. Preaînaltul a spus:

﴿لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِى رَسُولِ ٱللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾

Aveți în Trimisul lui Allah o pildă frumoasă.
Coran 33:21 (fragment)

Preaînaltul a spus:

﴿وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُوا۟﴾

Luați ceea ce vă dă Trimisul și opriți-vă de la ceea ce vă interzice!
Coran 59:7 (fragment)

Profetul ﷺ a spus:

من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد

Cel care săvârșește o faptă care nu este potrivită cu rânduiala noastră va avea acea faptă respinsă.
Muslim.

În altă relatare:

من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد

Cel care introduce în această rânduială a noastră ceva care nu face parte din ea va avea acel lucru respins.
Al-Bukhārī și Muslim.

Tot el ﷺ a spus:

صلوا كما رأيتموني أصلي

Rugați-vă așa cum m-ați văzut pe mine rugându-mă.
Al-Bukhārī, nr. 631.

Și a spus:

خذوا عني مناسككم

Luați de la mine riturile pelerinajului vostru.
Muslim.

Există și alte texte asemenea acestora.

4. Adorarea are timpuri și măsuri rânduite
Adorarea are timpuri și măsuri hotărâte, care nu pot fi încălcate sau depășite. De pildă, despre rugăciune, Preaînaltul a spus:

﴿إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ كَانَتْ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ كِتَٰبًا مَّوْقُوتًا﴾

Rugăciunea le este prescrisă credincioșilor la timpuri hotărâte.
Coran 4:103 (fragment)

Despre pelerinaj a spus:

﴿ٱلْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَٰتٌ﴾

Pelerinajul are luni cunoscute.
Coran 2:197 (fragment)

Iar despre post a spus:

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلْقُرْءَانُ هُدًى لِّلنَّاسِ
وَبَيِّنَٰتٍ مِّنَ ٱلْهُدَىٰ وَٱلْفُرْقَانِ ۚ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهْرَ
فَلْيَصُمْهُ﴾

Luna Ramadan este aceea în care a fost pogorât Coranul, călăuzire pentru oameni și dovezi limpezi ale călăuzirii și ale deosebirii. Cel dintre voi care este de față în această lună să o postească.
Coran 2:185 (fragment)

5. Adorarea cuprinde iubirea, smerenia, teama și nădejdea
Adorarea trebuie să se întemeieze pe iubirea față de Allah Preaînaltul, pe smerenia înaintea Lui, pe teama de El și pe nădejdea în El. Preaînaltul a spus:

﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓ﴾

Aceia pe care îi cheamă caută ei înșiși apropierea de Domnul lor, întrecându-se care să fie mai aproape; nădăjduiesc în îndurarea Lui și se tem de pedeapsa Sa.
Coran 17:57 (fragment)

Despre profeții Săi, Preaînaltul a spus:

﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ يُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا ۖ وَكَانُوا۟ لَنَا خَٰشِعِينَ﴾

Ei se grăbeau la fapte bune, Ne chemau cu nădejde și teamă și erau smeriți înaintea Noastră.
Coran 21:90 (fragment)

Preaînaltul a spus:

﴿قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ ٱللَّهُ وَيَغْفِرْ
لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ قُلْ أَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ
وَٱلرَّسُولَ ۖ فَإِن تَوَلَّوْا۟ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾

Spune: „Dacă Îl iubiți pe Allah, urmați-mă, iar Allah vă va iubi și vă va ierta păcatele. Allah este Iertător, Îndurător." Spune: „Ascultați de Allah și de Trimis!" Dacă se întorc, Allah nu-i iubește pe necredincioși.
Coran 3:31–32

Preaslăvitul a pomenit astfel semnele iubirii față de Allah și roadele ei.

Semnele ei sunt urmarea Trimisului ﷺ, ascultarea de Allah și ascultarea de Trimis.

Roadele ei sunt dobândirea iubirii lui Allah, Preaslăvitul, iertarea păcatelor și îndurarea Sa.

6. Obligația adorării durează până la moarte

Adorarea nu încetează să fie o obligație pentru omul răspunzător religios din momentul în care ajunge la maturitate, având judecata sănătoasă, până la moartea sa. Preaînaltul a spus:

﴿وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾

Să nu muriți decât musulmani!
Coran 3:102 (fragment)

Și a spus:

﴿وَٱعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ ٱلْيَقِينُ﴾

Adoră-L pe Domnul tău până când îți va veni certitudinea!
Coran 15:99

Realitatea sufismului

حقيقة التصوف

Termenii *„sufism”* și *„sufiți”* nu erau cunoscuți la începuturile islamului. Ei au apărut mai târziu sau au pătruns în islam de la alte neamuri. Șeicul islamului Ibn Taymiyya, Allah să aibă milă de el, a spus în Majmūʿ al-fatāwā:

أما لفظ الصوفية فإنه لم يكن مشهورًا في القرون الثلاثة، وإنما اشتهر التكلم به بعد ذلك، وقد نقل التكلم به عن غير واحد من الأئمة والشيوخ، كالإمام أحمد بن حنبل، وأبي سليمان الداراني، وغيرهما، وقد روي عن سفيان الثوري أنه تكلم به، وبعضهم يذكر ذلك عن الحسن البصري، وتنازعوا في المعنى الذي أضيف إليه الصوفي، فإنه من أسماء النسب كالقرشي والمدني وأمثال ذلك، فقيل: إنه نسبة إلى أهل الصفة، وهو غلط؛ لأنه لو كان كذلك لقيل: صُفِّي، وقيل نسبة إلى الصف المقدم بين يدي الله، وهو أيضًا غلط، فإنه لو كان

كذلك لقيل: صَفِّي، وقيل نسبة إلى صوفة بن بشر بن أد بن بشر بن طابخة، قبيلة من العرب كانوا يجاورون بمكة من الزمن القديم ينسب إليهم النساك، وهذا وإن كان موافقًا للنسب من جهة اللفظ فإنه ضعيف أيضًا؛ لأنّ هؤلاء غير مشهورين ولا معروفين عند أكثر النساك، ولأنه لو نسب النساك إلى هؤلاء لكان هذا النسب في زمن الصحابة والتابعين وتابعيهم أولى، ولأن غالب من تكلم باسم "الصوفي" لا يعرف هذه القبيلة ولا يرضى أن يكون مضافًا إلى قبيلة في الجاهلية لا وجود لها في الإسلام، وقيل -وهو المعروف- أنه نسبة إلى الصوف، فإنه أول ما ظهرت الصوفية في البصرة، وأول من ابتنى دويرة الصوفية بعض أصحاب عبد الواحد بن زيد، وعبد الواحد من أصحاب الحسن، وكان في البصرة من المبالغة في الزهد والعبادة والخوف ونحو ذلك ما لم يكن في سائر أهل الأمصار... وقد

روى أبو الشيخ الأصبهاني بإسناده عن محمد بن سيرين أنه بلغه أن قومًا يفضِّلون لباس الصوف، فقال: "إنّ قومًا يتخيرون لباس الصوف، يقولون إنهم يتشبّهون بالمسيح ابن مريم، وهدي نبينا أحب إلينا وكان صلى الله عليه وسلم يلبس القطن وغيره" أو كلامًا نحوًا من هذا... ثم يقول بعد ذلك: هؤلاء نُسِبوا إلى اللبسة الظاهرة وهي لباس الصوف، فقيل في أحدهم "صوفي"، وليس طريقهم مقيدًا بلبس الصوف، ولا هم أوجبوا ذلك، ولا علقوا الأمر به، لكن أضيفوا إليه لكونه ظاهر الحال... إلى أن قال: فهذا أصل التصوف، ثم إنه بعد ذلك تشعب وتنوع

Termenul „sufiți” nu era răspândit în primele trei generații. Folosirea lui s-a răspândit abia mai târziu. S-a transmis că l-au folosit mai mulți imami și șeici, precum imamul Aḥmad ibn Ḥanbal, Abū Sulaymān al-Dārānī și alții. S-a relatat că Sufyān al-Thawrī l-a folosit, iar unii pomenesc aceasta și de la al-Ḥasan al-Baṣrī. Oamenii au avut păreri diferite cu privire la ceea ce desemnează numele „ṣūfī”, căci este un nume de apartenență, asemenea lui „quraṣī”, „madanī” și altora asemenea. S-a spus că derivă de la oamenii Ṣuffei, dar aceasta este o greșeală: dacă ar fi

așa, s-ar spune „ṣuffī". S-a spus că derivă de la primul rând înaintea lui Allah; și aceasta este o greșeală, căci s-ar spune „ṣaffī". S-a spus că derivă de la Ṣūfa ibn Bișr ibn Udd ibn Bișr ibn Ṭābikha, un trib arab care locuia din vechime în apropierea Meccăi și căruia i-ar aparține asceții. Deși această derivare se potrivește ca formă, și ea este slabă, deoarece aceștia nu sunt cunoscuți de cei mai mulți asceți. Dacă asceții ar fi fost legați de ei, această apartenență ar fi fost mai îndreptățită în vremea companionilor, a urmașilor și a urmașilor acestora. Cei mai mulți care folosesc numele „ṣūfī" nici nu cunosc acest trib și nu ar primi să fie legați de un trib din vremea neștiinței care nu mai există în islam. S-a spus — și aceasta este explicația cunoscută — că numele derivă de la lână, ṣūf. Sufiții au apărut întâia oară în Basra, iar prima mică așezare a sufiților a fost întemeiată de unii însoțitori ai lui ʿAbd al-Wāḥid ibn Zayd. ʿAbd al-Wāḥid era dintre însoțitorii lui al-Ḥasan. În Basra se întâlneau exagerări în asceză, adorare, teamă și altele asemenea care nu se întâlneau printre locuitorii celorlalte orașe… Abū al-Ṣaykh al-Aṣbahānī a relatat, prin lanțul său, că Muḥammad ibn Sīrīn aflase despre oameni care preferau îmbrăcămintea de lână. El a spus: „Unii își aleg hainele de lână și spun că îl imită pe Mesia, fiul Mariei. Nouă ne este însă mai dragă îndrumarea Profetului nostru, care ﷺ purta bumbac și alte țesături", ori cuvinte apropiate de acestea… Apoi spune: Aceștia au fost numiți după îmbrăcămintea lor văzută, hainele de lână, iar unuia dintre ei i s-a spus „ṣūfī". Calea lor nu este condiționată de purtarea lânii, nici ei nu au făcut-o obligatorie și nu au legat întreaga lor rânduială de ea. Au primit însă acest nume deoarece aceasta era înfățișarea lor văzută… Până la cuvintele: Acesta este începutul sufismului; apoi el s-a ramificat și s-a diversificat.
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11, pp. 5, 7, 16, 18.

Cuvintele sale, Allah să aibă milă de el, arată că sufismul s-a ivit în țările islamice printre cei dedicați adorării din Basra, ca urmare a exagerării lor în asceză și adorare, apoi s-a dezvoltat.

Unii autori contemporani au ajuns la concluzia că sufismul a pătruns în țările musulmanilor din alte religii, precum religia indiană și monahismul creștin. În sprijinul acestei păreri pot fi aduse cuvintele lui Ibn Sīrīn transmise de șeic:

إن قومًا يتخيرون لباس الصوف يقولون إنهم يتشبَّهون بالمسيح ابن مريم، وهدي نبينا أحب إلينا

Unii își aleg hainele de lână și spun că îl imită pe Mesia, fiul Mariei. Nouă ne este însă mai dragă îndrumarea Profetului nostru.
Ibn Sīrīn, citat de Ibn Taymiyya.

Aceasta arată că sufismul are o legătură cu religia creștină. Doctorul Ṣābir Ṭuʿayma spune în cartea sa al-Ṣūfiyya muʿtaqadan wa-maslakan:

ويبدوا أنه لتأثير الرهبنة المسيحية التي كان فيها الرهبان يلبسون الصوف، وهم في أديرتهم كثرة كثيرة من المنقطعين لهذه الممارسة على امتداد الأرض التي حررها الإسلام بالتوحيد، أعطى هو الآخر دورًا في التأثير الذي بدا على سلوك الأوائل

Se pare că și influența monahismului creștin a avut un rol în înrâurirea care s-a văzut în purtarea celor dintâi. Călugării purtau lână, iar în mănăstirile lor se aflau foarte mulți oameni retrași pentru această practică, pe întinderea pământurilor pe care islamul le eliberase prin afirmarea unicității lui Allah.
Ṣābir Ṭuʿayma, al-Ṣūfiyya muʿtaqadan wa-maslakan, p. 17.

Șeicul Iḥsān Ilāhī Ẓahīr, Allah să aibă milă de el, a spus în cartea sa al-Taṣawwuf: al-manṣaʾ wa-l-maṣādir:

عندما نتعمق في تعاليم الصوفية الأوائل والأواخر
وأقاويلهم المنقولة منهم والمأثورة في كتب الصوفية
القديمة والحديثة نفسها، نرى بونًا شاسعًا بينها وبين
تعاليم القرآن والسنة، وكذلك لا نرى جذورَها وبذورَها
في سيرة سيد الخلق محمد صلى الله عليه وسلم وأصحابه
الكرام البررة خيار خلق الله وصفوة الكون، بل
بعكس ذلك نراها مأخوذة مقتبسة من الرهبنة
المسيحية والبرهمة الهندوكية وتنسك اليهودية وزهد
البوذية

Când cercetăm în profunzime învățăturile sufiților de la început și ale celor de mai târziu, precum și spusele lor transmise chiar în cărțile sufite vechi și noi, vedem o depărtare uriașă între acestea și învățăturile Coranului și ale Sunnei. Nu le găsim rădăcinile și semințele nici în viața căpeteniei făpturilor, Muḥammad ﷺ, și a companionilor săi nobili și drepți, cei mai aleși dintre făpturile lui Allah. Dimpotrivă, le vedem preluate și împrumutate din monahismul creștin, brahmanismul hindus, practicile ascetice iudaice și asceza budistă.

Iḥsān Ilāhī Ẓahīr, al-Taṣawwuf: al-manṣaʾ wa-l-maṣādir, p. 28.

Șeicul ʿAbd al-Raḥmān al-Wakīl, Allah să aibă milă de el, spune în introducerea cărții Maṣraʿ al-taṣawwuf:

إن التصوف أدنأ وألأم كيد ابتدعه الشيطان ليُسخِّر معه عبادَ اللهِ في حربِه لله ولرسلِه، إنه قناع المجوسي يتراءى بأنه رباني، بل قناع كل عدو صوفيٍّ العداوةِ للدين الحق، فتِّش فيه تجد: برهمية، وبوذية، وزرادشتية، ومانوية، وديصانية، تجد: أفلاطونية، وغنوصية، تجد فيه: يهودية، ونصرانية، ووثنية، وجاهلية...

Sufismul este cea mai josnică și mai ticăloasă uneltire născocită de diavol pentru a-i pune pe robii lui Allah alături de el în războiul său împotriva lui Allah și a trimișilor Săi. Este masca zoroastrianului, care se arată ca om al lui Dumnezeu, ba masca oricărui dușman sufit al religiei adevărate. Cercetează-l și vei găsi brahmanism, budism, zoroastrism, maniheism și daysanism; vei găsi platonism și gnosticism; vei găsi în el iudaism, creștinism, idolatrie și neștiință preislamică...
ʿAbd al-Raḥmān al-Wakīl, Maṣraʿ al-taṣawwuf, p. 8.

Din înfățișarea părerilor acestor autori contemporani despre originea sufismului — și mulți alții, pe care nu i-am pomenit, împărtășesc această părere — se vede că sufismul a pătruns din afară în islam. Aceasta reiese din practicile celor care îi aparțin, practici străine islamului și îndepărtate de îndrumarea lui. Ne referim aici la sufiții de mai târziu, la care abaterile și excesele au devenit numeroase și grave. Cei de la început aveau o anumită măsură de cumpătare, precum al-Fuḍayl ibn ʿIyāḍ, al-Junayd, Ibrāhīm ibn Adham și alții.

Poziția sufiților față de adorare și religie

موقف الصوفية من العبادة والدين

Sufiții, îndeosebi cei de mai târziu, urmează în religie și adorare o cale potrivnică înaintașilor, foarte îndepărtată de Carte și Sunna. Și-au clădit religia și adorarea pe rânduieli, simboluri și termeni pe care i-au născocit. Acestea se înfățișează astfel:

1. Restrângerea adorării la iubire
Ei își întemeiază adorarea lui Allah pe iubire și neglijează celelalte laturi, precum teama și nădejdea. Unul dintre ei a spus:

أنا لا أعبد الله طمعًا في جنته ولا خوفًا من ناره

Eu nu-L ador pe Allah din dorința de a ajunge în Paradisul Său și nici de teama Focului Său.
Spusă citată de autor de la unii sufiți.

Fără îndoială, iubirea față de Allah Preaînaltul este temelia pe care se clădește adorarea. Adorarea nu se restrânge însă la iubire, așa cum pretind ei, ci are multe alte laturi și feluri: teama, nădejdea, smerenia, supunerea, invocarea și altele. După cum a spus șeicul islamului Ibn Taymiyya, ea este:

اسم جامع لما يحبه الله ويرضاه من الأقوال والأعمال الظاهرة والباطنة

Un nume care cuprinde tot ceea ce Allah iubește și primește dintre cuvintele și faptele văzute și lăuntrice.
Ibn Taymiyya.

Învățatul Ibn al-Qayyim spune:

وعبادة الرحمن غاية حبِّه
مع ذلِّ عابده هما قطبانِ
وعليهما فلك العبادة دائرٌ
ما دار حتى قامت القطبانِ

Adorarea Celui Milostiv înseamnă iubirea deplină față de El, împreună cu smerenia celui ce-L adoră: aceștia sunt cei doi poli. În jurul lor se învârte sfera adorării;
ea nu se mișcă până nu sunt statorniciți amândoi.
Ibn al-Qayyim.

De aceea, unii înaintași spun:

مَن عَبَدَ اللهَ بالحب وحده فهو زنديق، ومن عبده بالرجاء وحده فهو مرجئ، ومن عبده بالخوف وحده فهو حروري، ومن عبده بالحب والخوف والرجاء فهو موحد

Cel care Îl adoră pe Allah numai prin iubire este un eretic (zindīq); cel care Îl adoră numai prin nădejde este un murji'; cel care Îl adoră numai prin teamă este un ḥarūrī; iar cel care Îl adoră prin iubire, teamă și nădejde afirmă unicitatea Sa.
Spusă a unor înaintași, citată de autor.

Allah i-a descris pe trimișii și profeții Săi ca oameni care Îl cheamă pe Domnul lor cu teamă și dorință, nădăjduiesc în îndurarea Lui, se tem de pedeapsa Sa și Îl cheamă cu nădejde și teamă. Șeicul islamului Ibn Taymiyya, Allah să aibă milă de el, a spus:

ولهذا قد وُجد في نوع من المتأخرين من انبسط في دعوى المحبة حتى أخرجه ذلك إلى نوع من الرعونة والدعوى التي تنافي العبودية

De aceea, printre unii dintre cei de mai târziu s-au găsit oameni care au lărgit atât de mult pretenția iubirii, încât aceasta i-a dus la un fel de nesăbuință și la pretenții care contrazic robirea față de Allah.
Ibn Taymiyya, al-ʿUbūdiyya, p. 90.

El a mai spus:

وكثير من السالكين سلكوا في دعوى حب الله أنواعًا من الجهل بالدين، إما من تعدِّي حدود الله، وإما من تضييع حقوق الله، وإما من ادعاء الدعاوى الباطلة التي لا حقيقة لها

Mulți dintre cei care urmează o cale spirituală au săvârșit, sub pretenția iubirii față de Allah, felurite lucruri care arată necunoașterea religiei: fie încălcarea limitelor lui Allah, fie neîmplinirea drepturilor Sale, fie susținerea unor pretenții false, lipsite de realitate.
Ibn Taymiyya, al-ʿUbūdiyya, p. 90.

Tot el a spus:

والذين توسعوا من الشيوخ في سماع القصائد المتضمنة للحب والشوق واللوم والعذل والغرام كان هذا أصل مقصدهم، ولهذا أنزل الله آية المحبة محنة يمتحن بها المحب، فقال:

Pentru șeicii care au lărgit ascultarea poemelor despre iubire, dor, mustrare, dojană și patimă, aceasta a devenit ținta principală. De aceea, Allah a pogorât versetul iubirii ca încercare prin care este pus la probă cel care iubește. El a spus:
Ibn Taymiyya, al-ʿUbūdiyya, p. 90.

﴿قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ ٱللَّهُ﴾

Spune: „Dacă Îl iubiți pe Allah, urmați-mă, iar Allah vă va iubi.”
Coran 3:31 (fragment)

فلا يكون محبًّا لله إلا من يتبع رسوله، وطاعة الرسول ومتابعته لا تكون إلا بتحقيق العبودية، وكثير ممن يدعي المحبة يخرج عن شريعته وسنته صلى الله عليه وسلم، ويدعي من الخيالات ما لا يتسع هذا الموضوع لذكره، حتى يظن أحدهم سقوط الأمر وتحليل الحرام له

Numai cel care Îl urmează pe Trimisul Său Îl iubește pe Allah. Ascultarea și urmarea Trimisului nu se împlinesc decât prin adevărata robire față de Allah. Mulți dintre cei care pretind iubirea ies din Legea și Sunna lui ﷺ și susțin închipuiri pe care nu este loc să le pomenim aici, până când unul dintre ei socotește că porunca nu-l mai privește și că ceea ce este oprit i-a devenit îngăduit.

Ibn Taymiyya, al-ʿUbūdiyya, p. 90.

El a mai spus:

وكثير من الضالين الذين اتبعوا أشياء مبتدعة من الزهد والعبادة على غير علم ولا نور من الكتاب والسنة وقعوا فيما وقع فيه النصارى من دعوى المحبة لله مع مخالفة شريعته وترك المجاهدة في سبيله ونحو ذلك

Mulți rătăciți care au urmat practici născocite de asceză și adorare, fără știință și fără lumina Cărții și a Sunnei, au căzut în ceea ce au căzut creștinii: pretenția iubirii față de Allah, însoțită de încălcarea Legii Sale, de părăsirea luptei pe calea Sa și de altele asemenea.

Ibn Taymiyya, al-ʿUbūdiyya, p. 90, ediția Președinției Generale pentru Fatwa.

Se vede astfel că restrângerea la latura iubirii nu se numește adorare. Ea îl poate duce pe om chiar la rătăcire și la ieșirea din religie.

2. Întoarcerea la trăiri și șeici în locul Cărții și al Sunnei
În religia și adorarea lor, sufiții nu se întorc, de regulă, la Carte și Sunna și la urmarea Profetului ﷺ, ci la propriile trăiri și la căile, formulele de pomenire și litaniile născocite pe care li le trasează șeicii lor. Uneori aduc povestiri, vise și hadithuri fabricate pentru a îndreptăți ceea ce urmează, în loc să aducă dovezi din Carte și Sunna. Pe aceasta se clădește religia sufiților. Este cunoscut că adorarea nu este corectă decât atunci când se întemeiază pe ceea ce se află în Carte și Sunna. Șeicul islamului Ibn Taymiyya a spus:

ويتمسكون -يعني الصوفية- في الدين الذي يتقربون به إلى ربهم بنحو ما تمسك به النصارى من الكلام المتشابه والحكايات التي لا يُعرف صدق قائلها، ولو صدق لم يكن معصومًا، فيجعلون متبوعهم وشيوخهم شارعين لهم دينًا، كما جعل النصارى قسيسيهم ورهبانهم شارعين لهم دينًا

În religia prin care se apropie de Domnul lor, ei — adică sufiții — se țin de lucruri asemănătoare celor de care s-au ținut creștinii: cuvinte neclare și povestiri despre care nu se știe dacă cei care le spun sunt sinceri. Chiar dacă ar fi sinceri, ei nu sunt feriți de greșeală. Astfel, îi fac pe cei pe care îi urmează și pe șeicii lor legiuitori ai unei religii pentru ei, așa cum creștinii i-au făcut pe preoții și călugării lor legiuitori ai religiei lor.
Ibn Taymiyya, citat de autor.

Fiindcă aceasta este sursa la care se întorc în religie și adorare, părăsind întoarcerea la Carte și Sunna, au devenit grupări dezbinate. Preaînaltul a spus:

﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِي مُسْتَقِيمًا فَٱتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ﴾

Aceasta este calea Mea dreaptă: urmați-o și nu urmați căile care vă despart de calea Lui!
Coran 6:153 (fragment)

Calea lui Allah este una singură, fără despărțire și fără deosebire în ea. Celelalte sunt căi risipite care îi dezbină pe cei ce le urmează și îi îndepărtează de calea dreaptă a lui Allah. Aceasta se potrivește grupărilor sufite: fiecare are o cale proprie, diferită de a celeilalte. Fiecare grupare are un șeic, numit *„șeicul căii”*, care îi trasează o rânduială diferită de a altor grupări și o îndepărtează de calea dreaptă. Acest șeic are o autoritate nelimitată: ei îi împlinesc spusele și nu i se împotrivesc în nimic, până când au spus: *„Discipolul trebuie să fie față de șeicul său asemenea mortului față de cel care îl spală.”* Unii dintre acești șeici pot pretinde că primesc direct de la Allah ceea ce le poruncesc discipolilor și celor care îi urmează.

3. Formule de pomenire și litanii născocite

Din religia sufiților face parte ținerea de formule de pomenire și litanii alcătuite de șeicii lor. Se leagă de acestea și consideră recitarea lor un act de adorare, uneori preferând-o recitării Coranului nobil. Le numesc *„pomenirea celor aleși”*, iar pomenirea transmisă în Carte și Sunna o numesc *„pomenirea oamenilor de rând”*. Pentru ei, rostirea *„Lā ilāha illā Allāh”* — *„Nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Allah”* — este pomenirea oamenilor de rând. Pomenirea celor aleși ar fi numele rostit singur, *„Allah”*, iar pomenirea celor mai aleși dintre cei aleși ar fi *„Huwa”* — *„El”*. Șeicul islamului Ibn Taymiyya a spus:

ومن زعم أن هذا الدين، أي: قول لا إله إلا الله ذكر العامة، وأن ذكر الخاصة هو: الاسم المفرد، وذكر خاصة الخاصة: هو، أي الاسم المضمر، فهو ضال مضل

Cel care susține că această rânduială, adică rostirea „Lā ilāha illā Allāh”, este pomenirea oamenilor de rând, iar pomenirea celor aleși este numele rostit singur și pomenirea celor mai aleși este „Huwa”, adică pronumele, este rătăcit și îi rătăcește pe alții.
Ibn Taymiyya, al-ʿUbūdiyya, pp. 117–118.

El continuă despre dovada pe care unii o aduc din cuvintele Preaînaltului:

﴿قُلِ ٱللَّهُ ۖ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِى خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ﴾

Spune: „Allah!” Apoi lasă-i să se joace în vorbăria lor deșartă.
Coran 6:91 (fragment)

من أبين غلط هؤلاء، بل من تحريفهم للكلم عن مواضعه، فإن الاسم: "الله"، مذكور في الأمر بجواب الاستفهام في الآية قبله، وهو قوله تعالى:

Aceasta este una dintre cele mai limpezi greșeli ale lor, ba chiar o răstălmăcire a cuvintelor, scoase din locul lor. Numele „Allah" este pomenit în porunca de a răspunde întrebării aflate mai înainte în verset, în cuvintele Preaînaltului:
Ibn Taymiyya, al-ʿUbūdiyya, pp. 117–118.

﴿مَنْ أَنزَلَ ٱلْكِتَٰبَ ٱلَّذِى جَآءَ بِهِۦ مُوسَىٰ نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ﴾

Cine a pogorât Cartea pe care a adus-o Mūsā ca lumină și călăuzire pentru oameni?
Coran 6:91 (fragment)

Până la cuvintele Preaînaltului:

﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾

Spune: „Allah!"
Coran 6:91 (fragment)

أي: الله هو الذي أنزل الكتاب الذي جاء به موسى. فالاسم: "الله" مبتدأ، خبره دل عليه الاستفهام، كما في نظائر ذلك: نقول: من جارك؟ فيقول: زيد، وأما الاسم

المفرد مُظهراً ومضمراً فليس بكلام تام، ولا جملة مفيدة، ولا يتعلق به إيمان ولا كفر ولا أمر ولا نهي، ولم يذكر ذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم، ولا يعطي القلب نفسه معرفة مفيدة، ولا حالًا نافعًا، وإنما يعطيه تصورًا مطلقًا لا يحكم فيه بنفي ولا إثبات

Adică Allah este Cel care a pogorât Cartea adusă de Mūsā. Numele „Allah" este subiectul unei propoziții nominale, al cărei predicat este indicat de întrebare. Tot astfel întrebăm: „Cine este vecinul tău?", iar celălalt răspunde: „Zayd." Cât despre numele rostit singur, fie ca nume explicit, fie ca pronume, acesta nu alcătuiește un enunț întreg și nici o propoziție cu înțeles deplin. De el nu se leagă nici credință, nici necredință, nici poruncă, nici interdicție. Trimisul lui Allah ﷺ nu a prescris aceasta. Nici nu dă inimii, prin sine, o cunoaștere folositoare sau o stare binefăcătoare, ci doar o reprezentare nedeterminată, în care nu se afirmă și nu se neagă nimic.
Ibn Taymiyya, al-ʿUbūdiyya, pp. 117–118.

Până la cuvintele sale:

وقد وقع بعض من واظب على هذا الذكر بالاسم المفرد وبـ: هو، في فنون من الاتحاد، وما يذكر عن بعض الشيوخ في أنه قال: أخاف أن أموت بين النفي والإثبات، حال لا يقتدى فيها بصاحبها، فإنّ في ذلك

من الغلط ما لا خفاء به، إذ لو مات العبد في هذه الحال لم يمت إلا على ما قصده ونواه، إذ الأعمال بالنيات، وقد ثبت أن النبي صلى الله عليه وسلم أمر بتلقين الميت لا إله إلا الله، وقال: «من كان آخر كلامه لا إله إلا الله دخل الجنة»

Unii dintre cei care au stăruit în această pomenire prin numele rostit singur și prin „Huwa" au căzut în felurite forme ale unirii [cu divinitatea]. Cât despre șeicul de la care se transmite că a spus: „Mă tem să nu mor între negare și afirmare", aceasta este o stare în care nu trebuie urmat. Greșeala ei este vădită. Dacă robul ar muri în acea stare, ar muri numai cu ceea ce a urmărit și a intenționat, căci faptele sunt după intenții. Este statornicit că Profetul ﷺ a poruncit să i se amintească celui aflat pe moarte rostirea „Lā ilāha illā Allāh" și a spus: „Cel ale cărui ultime cuvinte sunt «Lā ilāha illā Allāh» va intra în Paradis."
Ibn Taymiyya, al-ʿUbūdiyya, pp. 117–118.

ولو كان ما ذكره محظورًا لم يلقن الميت كلمة يخاف أن يموت في أثنائها موتًا غير محمود، بل كان ما اختاره من ذكر الاسم المفرد، والذكر بالاسم المضمر أبعد عن السنة، وأدخل في البدعة، وأقرب إلى إضلال الشيطان، فإن من قال: يا هو يا هو، أو: هو:، ونحو

ذلك لم يكن الضمير عائدًا إلا إلى ما يصوره قلبه، والقلب قد يهتدي وقد يضل، وقد صنّف صاحب الفصوص -أي: ابن عربي- كتابًا سماه كتاب: "الهو"

Dacă lucrul pomenit de el ar fi oprit, celui aflat pe moarte nu i s-ar aminti o rostire despre care s-ar teme că ar muri într-un chip rău în mijlocul ei. Dimpotrivă, ceea ce a ales el — pomenirea prin numele singur sau prin pronume — este mai îndepărtat de Sunna, mai apropiat de inovație și de rătăcirea venită de la diavol. Cine spune „Yā Huwa, yā Huwa" ori „Huwa" și altele asemenea nu trimite prin pronume decât la ceea ce își închipuie inima sa. Inima poate fi călăuzită și poate rătăci. Autorul lucrării al-Fuṣūṣ, adică Ibn ʿArabī, a alcătuit o carte numită al-Huwa.
Ibn Taymiyya, al-ʿUbūdiyya, pp. 117–118.

Unii au susținut că următoarele cuvinte ale Preaînaltului:

﴿وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ إِلَّا ٱللَّهُ﴾

Nimeni nu-i cunoaște tâlcul în afară de Allah.
Coran 3:7 (fragment)

معناه: وما يعلم تأويل هذا الاسم الذي هو الـ"هو"،
وهذا مما اتفق المسلمون -بل العقلاء- على أنه من أبين
الباطل، فقد يظن ذلك من يظنه من هؤلاء، حتى قلت
لبعض من قال شيئًا من ذلك: لو كان هذا كما قلته
لكتبت الآية: «وما يعلم تأويل هو» منفصلة

ar însemna: „Nimeni nu cunoaște tâlcul acestui nume, «Huwa».” Musulmanii, ba chiar oamenii cu judecată, sunt de acord că aceasta este una dintre cele mai vădite falsități. Unii dintre ei își pot închipui totuși acest lucru. I-am spus unuia care rostise ceva asemenea: „Dacă ar fi așa cum spui, versetul ar fi scris «wa-mā yaʿlamu taʾwīla huwa», cu «huwa» separat.”
Ibn Taymiyya, al-ʿUbūdiyya, pp. 117–118, ediția instituției de fatwa.

Adică *„huwa”* ar fi scris separat de *„taʾwīl”*.

4. Exagerarea cu privire la aliații lui Allah și la șeici
Exagerarea sufiților cu privire la aliații lui Allah și la șeici contrazice credința Ahl al-Sunna wa-l-Jamāʿa. Credința oamenilor Sunnei și ai comunității cere iubirea și sprijinirea aliaților lui Allah și dușmănia față de dușmanii Săi. Preaînaltul a spus:

﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ
ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَهُمْ رَٰكِعُونَ﴾

Aliatul vostru este numai Allah, Trimisul Său și cei care cred, care împlinesc rugăciunea și dau zakātul, plecându-se înaintea Lui.
Coran 5:55

Preaînaltul a spus:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ عَدُوِّى وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَآءَ﴾

O, voi care credeți! Nu-i luați pe dușmanul Meu și pe dușmanul vostru drept aliați!
Coran 60:1 (fragment)

Aliații lui Allah sunt credincioșii evlavioși care împlinesc rugăciunea, dau zakātul și se pleacă înaintea Lui. Trebuie să-i iubim, să-i urmăm și să-i respectăm. Apropierea de Allah nu este rezervată anumitor persoane: orice credincios evlavios este un aliat al lui Allah, Atotputernicul și Preamăritul, fără a fi ferit de greșeală. Acesta este înțelesul apropierii de Allah, al aliaților Săi și al îndatoririlor față de ei la Ahl al-Sunna wa-l-Jamāʿa. La sufiți însă, aliații lui Allah au alte criterii și însușiri. Ei acordă acest rang unor persoane anume, fără dovadă de la Legiuitor că le aparține. Uneori îl acordă unor oameni care nu sunt cunoscuți pentru credință sau evlavie, ci chiar pentru contrariul acestora: șarlatanie, vrăjitorie și socotirea lucrurilor oprite drept îngăduite. Uneori îi preferă pe cei cărora le atribuie acest rang profeților, binecuvântările și pacea lui Allah fie asupra lor. Unul dintre ei spune:

مقام النبوة في برزخ
فويق الرسول ودون الولي

Rangul profeției se află într-o treaptă intermediară,
puțin deasupra trimisului și mai prejos de aliatul lui Allah.
Vers al unuia dintre autorii criticați, citat de autor.

Ei spun că aliații lui Allah primesc din aceeași obârșie din care primește îngerul care îi aduce revelația trimisului și le atribuie lipsa greșelii.

Șeicul islamului Ibn Taymiyya, Allah să aibă milă de el, a spus:

وكثير من الناس يغلط في هذا الموضع فيظن في شخص أنه ولي الله، ويظن أن ولي الله يُقبل منه كل ما يقوله، ويسلم إليه كل ما يقوله، ويسلم إليه كل ما يفعله، وإن خالف الكتاب والسنة، فيوافق ذلك الشخص، ويخالف ما بعث الله به الرسول الذي فرض الله على جميع الخلق تصديقه فيما أخبر وطاعته فيما أمر

Mulți oameni greșesc aici. Socotesc despre cineva că este un aliat al lui Allah și cred că de la un asemenea om trebuie primit și încuviințat tot ceea ce spune și tot ceea ce face, chiar dacă încalcă astfel Cartea și Sunna. Îi dau dreptate acelei persoane și se împotrivesc mesajului cu care Allah l-a trimis pe Trimisul Său, pe care toate făpturile au datoria să-l creadă în ceea ce vestește și să-l asculte în ceea ce poruncește.
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/210–216.

Până la cuvintele sale:

وهؤلاء مشابهون للنصارى الذين قال الله فيهم:

Aceștia se aseamănă creștinilor despre care Allah a spus:
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/210–216.

﴿ٱتَّخَذُوٓاْ أَحۡبَارَهُمۡ وَرُهۡبَٰنَهُمۡ أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُوٓاْ إِلَٰهٗا وَٰحِدٗاۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ سُبۡحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾

I-au luat pe cărturarii și călugării lor drept domni în afara lui Allah, precum și pe Mesia, fiul Mariei, deși nu li s-a poruncit decât să adore un singur Dumnezeu. Nu există altă divinitate în afară de El! Preaslăvit este El, mai presus de ceea ce Îi asociază!
Coran 9:31

وفي المسند وصححه الترمذي عن عدي بن حاتم في تفسير هذه الآية، لما سأل النبي صلى الله عليه وسلم عنها، فقال: ما عبدوهم، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: أحلّوا لهم الحرام، وحرّموا عليهم الحلال، فأطاعوهم، وكانت هذه، عبادتهم إياهم

În al-Musnad, într-o relatare pe care al-Tirmidhī a considerat-o autentică, ʿAdī ibn Ḥātim povestește că l-a întrebat pe Profet ﷺ despre acest verset și a spus: „Ei nu i-au adorat.” Profetul ﷺ a răspuns: „Le-au făcut îngăduit ceea ce era oprit și le-au oprit ceea ce era îngăduit, iar ei i-au ascultat. Aceasta a fost adorarea lor.”
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/210–216, citând relatarea lui ʿAdī ibn Ḥātim.

Până la cuvintele sale:

وتجد كثيرًا من هؤلاء في اعتقاد كونه وليًّا لله أنه قد صدر عنه مكاشفة في بعض الأمور، أو بعض التصرفات الخارقة للعادة، مثل أن يشير إلى شخص فيموت، أو يطير في الهواء إلى مكة أو غيرها، أو يمشي على الماء أحيانًا، أو يملأ إبريقًا من الهواء، أو أن بعض الناس استغاث به وهو غائب أو ميت فراه قد جاءه فقضى حاجته، أو يخبر الناس بما سُرق لهم، أو بحال غائب لهم، أو مريض أو نحو ذلك

Vei găsi că mulți dintre aceștia își sprijină convingerea că cineva este un aliat al lui Allah pe faptul că i s-a descoperit ceva ascuns sau că a săvârșit lucruri neobișnuite: de pildă, arată către cineva și acela moare, zboară prin văzduh la Mecca ori în altă parte, merge uneori pe apă, umple un urcior din aer sau un om îi cere ajutorul în lipsa sa ori după moartea sa și îl vede venind să-i împlinească nevoia. Ori le spune oamenilor ce li s-a furat, cum se află cineva absent sau bolnav și altele asemenea.
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/210–216.

وليس في هذه الأمور ما يدل على أن صاحبها ولي لله، بل قد اتفق أولياء الله على أن الرجل لو طار في الهواء

أو مشى على الماء لم يغتر به حتى ينظر متابعته للرسول صلى الله عليه وسلم، وموافقته لأمره ونهيه، وكرامات أولياء الله أعظم من هذه الأمور، وهذه الأمور الخارقة للعادة، وإن كان قد يكون صاحبها وليًّا لله، فقد يكون عدوًّا لله، فإن هذه الخوارق تكون لكثير من الكفار والمشركين وأهل الكتاب والمنافقين، وتكون لأهل البدع، وتكون من الشياطين، فلا يجوز أن يظن أن كل من كان له شيء من هذه الأمور أنه ولي لله، بل يعتبر أولياء الله بصفاتهم وأفعالهم وأحوالهم التي دل عليها الكتاب والسنة، ويعرفون بنور الإيمان والقرآن، وبحقائق الإيمان الباطنة، وشرائع الإسلام الظاهرة

Nimic din aceste lucruri nu dovedește că persoana respectivă este un aliat al lui Allah. Aliații lui Allah sunt de acord că, și dacă un om ar zbura prin văzduh ori ar merge pe apă, nu trebuie să ne lăsăm înșelați de el înainte de a vedea dacă îl urmează pe Trimis ﷺ și respectă poruncile și opreliștile lui. Darurile neobișnuite ale aliaților lui Allah sunt mai mari decât aceste lucruri. Cel care săvârșește asemenea lucruri ieșite din comun poate fi un aliat al lui Allah, dar poate fi și un dușman al Său. Asemenea fapte neobișnuite se întâlnesc la mulți necredincioși,

asociatori, oameni ai Cărții și ipocriți, precum și la adepții inovațiilor, și pot veni de la diavoli. Nu este îngăduit să socotim că orice om care are parte de asemenea lucruri este un aliat al lui Allah. Aliații lui Allah trebuie cântăriți după însușirile, faptele și stările arătate de Carte și Sunna. Ei sunt cunoscuți prin lumina credinței și a Coranului, prin realitățile lăuntrice ale credinței și prin rânduielile văzute ale islamului.
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/210–216.

مثال ذلك أن هذه الأمور المذكورة وأمثالها قد توجد في أشخاص ويكون أحدهم لا يتوضأ ولا يصلي الصلوات المكتوبة، بل يكون ملابسًا للنجاسات معاشرًا للكلاب، يأوي إلى الحمامات والقمامين والمقابر والمزابل، رائحته خبيثة لا يتطهر الطهارة الشرعية ولا يتنظف

De pildă, asemenea lucruri se pot întâlni la oameni dintre care unul nu face abluțiunea și nu împlinește rugăciunile obligatorii, ci trăiește în necurățenii, se însoțește cu câinii, se adăpostește în băi, lângă cuptoare, în cimitire și pe gunoaie. Miroase urât, nu împlinește curățirea prescrisă de Lege și nu se curăță.
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/210–216.

Până la cuvintele sale:

فإذا كان الشخص مباشرًا للنجاسات والخبائث التي يحبها الشيطان، أو يأوي إلى الحمامات والحشوش التي تحضرها الشياطين، أو يأكل الحيات والعقارب والزنابير

وآذان الكلاب التي هي خبائث وفواسق، أو يشرب البول ونحوه من النجاسات التي يحبها الشيطان، أو يدعو غير الله فيستغيث بالمخلوقات ويتوجه إليها، أو يسجد إلى ناحية شيخه، ولا يخلص الدين لرب العالمين، أو يلابس الكلاب أو النيران، أو يأوي إلى المزابل والمواضع النجسة، أو يأوي إلى المقابر ولا سيما إلى مقابر الكفار من اليهود والنصارى والمشركين، أو يكره سماع القرآن وينفر عنه، ويقدِّم عليه سماع الأغاني والأشعار، ويؤثر سماع مزامير الشيطان على سماع كلام الرحمن، فهذه علامات أولياء الشيطان لا علامات أولياء الرحمن

Dacă omul se atinge de necurățeniile și murdăriile iubite de diavol, se adăpostește în băi și în locurile de nevoi unde vin diavolii, mănâncă șerpi, scorpioni, viespi și urechi de câini — lucruri murdare și vietăți dăunătoare —, bea urină și alte necurățenii iubite de diavol, cheamă pe altcineva în afara lui Allah, cere ajutorul făpturilor și se îndreaptă spre ele, se prosternează către șeicul său fără să-I închine numai Stăpânului lumilor religia, se atinge de câini sau de focuri, se adăpostește pe gunoaie și în locuri necurate ori în cimitire, mai ales la mormintele necredincioșilor dintre evrei, creștini și asociatori, urăște ascultarea Coranului și fuge de ea, pune înaintea ei ascultarea cântecelor și a poemelor și preferă sunetele diavolului

Cuvântului Celui Milostiv, acestea sunt semnele aliaților diavolului, nu ale aliaților Celui Milostiv.
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/210–216.

Sufiții nu s-au oprit la acordarea rangului de aliat al lui Allah unor asemenea oameni. Au exagerat până când le-au atribuit unele însușiri ale stăpânirii dumnezeiești: că ar rândui universul, ar cunoaște nevăzutul și ar răspunde celor care le cer ajutorul pentru lucruri pe care numai Allah le poate împlini. Îi numesc *„salvatori"* (aġwāth), *„poli"* (aqṭāb) și *„țăruși"* (awtād). Le strigă numele la necaz, deși sunt morți sau absenți, cerându-le împlinirea nevoilor și risipirea suferințelor. I-au înconjurat cu o aură de sfințenie în viață și i-au adorat în afara lui Allah după moarte: au ridicat mausolee pe mormintele lor, au căutat binecuvântare în pământul lor, le-au înconjurat mormintele, s-au apropiat de ei prin felurite făgăduințe votive și le-au strigat numele în cererile lor. Aceasta este calea sufiților cu privire la apropierea de Allah și la aliații Săi.

5. Apropierea de Allah prin cântec și dans
Din religia falsă a sufiților face parte încercarea de a se apropia de Allah prin cântec, dans, bătăi de daira și bătăi din palme, pe care le socotesc acte de adorare pentru Allah. Doctorul Ṣābir Ṭuʿayma spune în cartea sa al-Ṣūfiyya muʿtaqadan wa-maslakan:

أصبح الرقص الصوفي الحديث عند معظم الطرق
الصوفية في مناسبات الاحتفال بموالد بعض كبارهم أن
يجتمع الأتباع لسماع النوتة الموسيقية التي يكون صوتها
أحيانًا أكثر من مائتي عازف من الرجال والنساء،
وكبار الأتباع يجلسون في هذه المناسبات يتناولون ألوانًا

من شرب الدخان، وكبار أئمة القوم وأتباعهم يقومون بمدارسة بعض الخرافات التي تنسب لمقبوريهم، وقد انتهى إلى علمنا من المطالعات أن الأداء الموسيقي لبعض الطرق الصوفية الحديثة مستمد مما يسمى "كورال صلوات الآحاد المسيحية"

Dansul sufit din vremurile moderne, la cele mai multe confrerii, a ajuns ca, la sărbătorirea nașterii unor personalități ale lor, adepții să se adune pentru a asculta muzică interpretată uneori de peste două sute de instrumentiști, bărbați și femei. Adepții de seamă stau cu aceste prilejuri și fumează diferite sortimente de tutun, iar marii conducători ai grupului și adepții lor cercetează împreună unele povești superstițioase puse pe seama celor înmormântați ai lor. Din lecturile noastre am aflat că interpretarea muzicală a unor confrerii sufite moderne este preluată din ceea ce se numește „corul rugăciunilor creștine de duminică".

Ṣābir Ṭuʿayma, al-Ṣūfiyya muʿtaqadan wa-maslakan.

Șeicul islamului Ibn Taymiyya a spus, lămurind când a apărut această practică, cine a introdus-o și care a fost poziția imamilor față de ea:

اعلم أنه لم يكن في عنفوان القرون الثلاثة المفضلة، لا بالحجاز ولا بالشام ولا باليمن ولا مصر ولا المغرب ولا العراق ولا خراسان من أهل الدين والصلاح والزهد والعبادة من يجتمع على مثل سماع المكاء والتصدية، لا بِدُفٍّ ولا بِكفٍّ ولا بقضيب

Să știi că, în vremea de înflorire a primelor trei generații alese, nici în Ḥijāz, Șām, Yemen, Egipt, Maghreb, Irak sau Khurasan nu se găsea printre oamenii religiei, ai dreptății, ascezei și adorării cineva care să se adune pentru asemenea ascultare de fluierături și bătăi din palme, cu daira, cu palma sau cu un băț.
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/569–574.

وإنما أُحدث هذا بعد ذلك في أواخر المائة الثانية، فلما رآه الأئمة أنكروه، فقال: الشافعي رضي الله عنه: خَلَّفتُ ببغداد شيئًا أحدثته الزنادقة يسمونه "التغبير"، يصدون به الناس عن القرآن، وقال يزيد بن هارون: ما يغبر إلا فاسق، ومتى كان التغبير؟ وسئل الإمام أحمد فقال: أكرهه هو محدث، قيل: أتجلس معهم؟ قال، لا،

وكذلك سائر أئمة الدين كرهوه، وأكابر الشيوخ الصالحين لم يحضروه، فلم يحضره إبراهيم بن أدهم ولا الفضيل بن عياض ولا معروف الكرخي ولا أبو سليمان الداراني ولا أحمد بن أبي الحواري والسري السقطي وأمثالهم، والذين حضروه من الشيوخ المحمودين تركوه في آخر أمرهم، وأعيان المشايخ عابوا أهله، كما فعل ذلك عبد القادر والشيخ أبو البيان وغيرهما من المشايخ، وما ذكره الشافعي -يرحمه الله- من أنه من إحداث الزنادقة، كلام إمام خبير بأصول الإسلام، فإن هذا السماع لم يرغِّبْ فيه ويدعُ إليه في الأصل إلا من هو متهم بالزندقة، كابن الراوندي والفارابي وابن سينا وأمثالهم

Aceasta a fost introdusă mai târziu, către sfârșitul celui de-al doilea secol. Când imamii au văzut-o, au condamnat-o. Al-Ṣāfiʿī, Allah să fie mulțumit de el, a spus: „Am lăsat în Bagdad un lucru introdus de eretici, numit taġbīr, prin care îi abat pe oameni de la Coran." Yazīd ibn Hārūn a spus: „Numai un nelegiuit practică taġbīr. De când există taġbīr?" Imamul Aḥmad

a fost întrebat și a răspuns: „Îl urăsc; este o născocire." A fost întrebat: „Stai alături de ei?" A răspuns: „Nu." La fel l-au urât ceilalți imami ai religiei. Șeicii drepți de seamă nu au luat parte la el: nici Ibrāhīm ibn Adham, nici al-Fuḍayl ibn ʿIyāḍ, nici Maʿrūf al-Karkhī, nici Abū Sulaymān al-Dārānī, nici Aḥmad ibn Abī al-Ḥawārī, al-Sarī al-Saqaṭī sau alții asemenea lor. Șeicii vrednici de laudă care luaseră parte l-au părăsit către sfârșitul vieții. Cei mai de seamă șeici i-au mustrat pe adepții lui, precum ʿAbd al-Qādir, șeicul Abū al-Bayān și alții. Cuvintele lui al-Ṣāfiʿī, Allah să aibă milă de el, că această practică este o născocire a ereticilor sunt cuvintele unui imam care cunoaște temeliile islamului. Într-adevăr, la început nu au încurajat și nu au chemat la această ascultare decât oameni învinuiți de erezie, precum Ibn al-Rāwandī, al-Fārābī, Ibn Sīnā și alții asemenea lor.
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/569–574.

Până la cuvintele sale:

وأما الحنفاء أهل ملة إبراهيم الخليل، الذي جعله الله إمامًا، وأهل دين الإسلام الذي لا يقبل الله من أحد دينًا غيره، المتبعون لشريعة خاتم الرسل محمد صلى الله عليه وسلم فليس فيهم من يرغِّب في ذلك ولا يدعو إليه، وهؤلاء هم أهل القرآن والإيمان والهدى والسعد والرشاد والنور والفلاح وأهل المعرفة والعلم واليقين والإخلاص لله والمحبة له والتوكل عليه والخشية له والإنابة إليه

Cât despre cei drepți în credința lui Ibrāhīm, prietenul apropiat al lui Allah, pe care Allah l-a făcut imam, și despre oamenii islamului — religia în afara căreia Allah nu primește alta de la nimeni — care urmează Legea ultimului dintre trimiși, Muḥammad ﷺ, printre ei nu se află oameni care să încurajeze aceasta ori să cheme la ea. Ei sunt oamenii Coranului, ai credinței, călăuzirii, fericirii, dreptei judecăți, luminii și izbânzii, ai cunoașterii, științei și certitudinii, ai sincerității față de Allah, iubirii Lui, încrederii în El, temerii de El și întoarcerii la El.
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/569–574.

Până la cuvintele sale:

ومن كان له خبرة بحقائق الدين وأحوال القلوب ومعارفها وأذواقها ومواجيدها عرف أن سماع المكاء والتصدية لا يجلب للقلوب منفعة ولا مصلحة إلا وفي ضمن ذلك من الضرر والمفسدة ما هو أعظم منه، فهو للروح كالخمر للجسد، ولهذا يورث أصحابه سُكرًا أعظم من سكر الخمر، فيجدون لذة بلا تمييز، كما يجد شارب الخمر، بل يحصل لهم أكثر وأكبر مما يحصل لشارب الخمر، ويصدهم ذلك عن ذكر الله وعن الصلاة أعظم مما يصدهم الخمر، ويوقع بينهم العداوة والبغضاء أعظم من الخمر

Cine cunoaște realitățile religiei, stările inimilor, cunoștințele, trăirile și simțirile lor știe că ascultarea fluierăturilor și a bătăilor din palme nu aduce inimilor vreun folos sau bine fără să cuprindă o vătămare și o stricăciune mai mari. Pentru suflet, ea este asemenea vinului pentru trup. De aceea le lasă adepților o beție mai mare decât beția vinului: simt plăcere fără discernământ, asemenea celui care bea vin, ba trăiesc lucruri mai multe și mai puternice decât acesta. Îi abate de la pomenirea lui Allah și de la rugăciune mai mult decât vinul și stârnește între ei dușmănie și ură mai mult decât vinul.
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/569–574.

El a mai spus:

وأما الرَّقص فلم يأمر الله به ولا رسوله، ولا أحد من الأئمة، بل قد قال الله في كتابه:

Cât despre dans, nici Allah, nici Trimisul Său și nici vreun imam nu l-au poruncit. Dimpotrivă, Allah a spus în Cartea Sa:
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/569–574.

﴿وَٱقۡصِدۡ فِي مَشۡيِكَ وَٱغۡضُضۡ مِن صَوۡتِكَ﴾

Fii cumpătat în mers și coboară-ți glasul!
Coran 31:19 (fragment)

Și a spus în Cartea Sa:

﴿وَعِبَادُ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلَّذِينَ يَمۡشُونَ عَلَى ٱلۡأَرۡضِ هَوۡنٗا﴾

Robii Celui Milostiv sunt aceia care umblă pe pământ cu smerenie.
Coran 25:63 (fragment)

أي: بسكينة ووقار، وإنما عبادة المسلمين الركوع والسجود، بل الدُّفّ والرقص لم يأمر الله به ولا رسوله، ولا أحد من سلف الأمة، قال: وأما قول القائل "هذه شَبَكَة يُصاد بها العوام" فقد صدق، فإن أكثرهم إنما يتخذون ذلك شبكة لأجل الطعام والتوانس على الطعام، كما قال الله تعالى:

Adică în liniște și cu demnitate. Adorarea musulmanilor constă în plecarea și prosternarea în rugăciune. Nici Allah, nici Trimisul Său și niciunul dintre înaintașii comunității nu au poruncit daira și dansul. Cât despre spusa „Aceasta este o plasă cu care sunt prinși oamenii de rând", cel care a rostit-o a spus adevărul. Cei mai mulți fac din ea o plasă pentru a dobândi mâncare și a se aduna în jurul meselor, așa cum a spus Allah Preaînaltul:
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/569–574.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْأَحْبَارِ وَٱلرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ بِٱلْبَٰطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾

O, voi care credeți! Mulți dintre cărturari și călugări mănâncă averile oamenilor pe nedrept și îi abat de la calea lui Allah.
Coran 9:34 (fragment)

ومن فعل هذا فهو من أئمة الضلال الذين قيل في رؤوسهم:

Cel care face aceasta este dintre căpeteniile rătăcirii, despre ai căror conducători s-a spus:
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/569–574.

﴿رَبَّنَآ إِنَّآ أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَآءَنَا فَأَضَلُّونَا ٱلسَّبِيلَا۠ رَبَّنَآ ءَاتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ ٱلْعَذَابِ وَٱلْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾

Doamne! Noi am ascultat de mai-marii și de căpeteniile noastre, iar ei ne-au rătăcit de la cale. Doamne! Dă-le îndoit chinul și blestemă-i cu un mare blestem!
Coran 33:67–68 (fragment)

وأما الصادقون منهم يتخذونه شبكة، لكن هي شبكة مخرقة، يخرج منها الصيد إذا دخل فيها، كما هو الواقع كثيرًا، فإن الذين دخلوا في السماع المبتدع في الطريق ولم يكن معهم أصل شرعي شرعه الله ورسوله، أورثهم أحوالًا فاسدة

Cât despre cei sinceri dintre ei, aceștia o folosesc ca pe o plasă, însă este o plasă găurită, din care vânatul iese după ce a intrat, așa cum se întâmplă adesea. Celor care au intrat pe această cale a ascultării născocite fără să aibă o temelie din Legea rânduită de Allah și de Trimisul Său, ea le-a adus stări stricate.
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/569–574.

Acestor sufiți care caută apropierea de Allah prin cântec și dans li se potrivesc cuvintele lui Allah Preaînaltul:

﴿ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَهُمۡ لَهۡوٗا وَلَعِبٗا﴾

Cei care și-au luat religia drept distracție și joacă.
Coran 7:51 (fragment)

6. Stările prin care se pretinde încetarea obligațiilor religioase

Din religia falsă a sufiților face parte ceea ce ei numesc *„stări”*, care, ca urmare a evoluției sufismului, l-ar duce pe om la ieșirea de sub îndatoririle Legii. La început, după cum a arătat Ibn al-Jawzī, sufismul însemna:

رياضة النفس، ومجاهدة الطبع برده عن الأخلاق الرذيلة وحمله على الأخلاق الجميلة من الزهد والحلم والصبر والإخلاص والصدق، قال: وعلى هذا كان أوائل القوم، فلبَّس إبليس عليهم في أشياء، ثم لبّس على مَن بعدهم من تابعيهم، فكلما مضى قرن زاد طمعه في القرن الثاني، فزاد تلبُّسه عليهم، إلى أن تمكّن من المتأخرين غاية التمكن، وكان أصل تلبيسه عليهم أن صدَّهم عن العلم وأراهم أن المقصود العمل، فلما أطفأ

مصباح العلم عندهم تخبّطوا في الظلمات، فمنهم من أراه أن المقصود من ذلك ترك الدنيا في الجملة، فرفضوا ما يُصلِح أبدانَهم، وشبهوا المال بالعقارب، ونسوا أنه خُلِق للمصالح، وبالغوا في الحمل على النفوس، حتى إنه كان فيهم مَن لا يضطجع، وهؤلاء كانت مقاصدهم حسنة، غير أنهم على غير الجادة، وفيهم من كان لقلة علمه يعمل بما يقع إليه من الأحاديث الموضوعة وهو لا يدري، ثم جاء أقوام فتكلموا لهم في الجوع والفقر والوساوس والخطرات وصنفوا في ذلك، مثل الحارث المحاسبي، وجاء آخرون فهذبوا مذهب الصوفية وأفردوه بصفات ميزوه بها من الاختصاص بالمرقعة والسماع والوجد والرقص والتصفيق، وتميزوا بزيادة النظافة والطهارة، ثم ما زال الأمر ينمى والأشياخ يضعون لهم أوضاعًا ويتكلمون بواقعاتهم، ويتفق بُعدهم عن العلماء لا بل رؤيتهم ما هم فيه أوفى العلوم حتى سموه العلم

الباطن، وجعلوا علم الشريعة العلم الظاهر، ومنهم من خرج به الجوع إلى الخيالات الفاسدة فادعى عشق الحق والهيمان فيه، فكأنهم تخايلوا شخصًا مستحسن الصورة فهاموا به، وهؤلاء بين الكفر والبدعة، ثم تشعبت بأقوام منهم الطرق ففسدت عقائدهم، فمن هؤلاء من قال بالحلول، ومنهم من قال بالاتحاد، وما زال إبليس يخبطهم بفنون البدع حتى جعلوا لأنفسهم سننًا

Antrenarea sufletului și lupta cu firea, întorcând-o de la însușirile josnice și îndrumând-o către cele frumoase: asceză, blândețe, răbdare, sinceritate și adevăr. El spune: Pe aceasta se aflau cei dintâi dintre ei. Iblīs i-a amăgit însă în unele lucruri, apoi i-a amăgit pe urmașii lor. Cu fiecare generație trecută, lăcomia lui față de cea următoare creștea, iar amăgirea sa sporea, până când i-a stăpânit deplin pe cei de mai târziu. Temelia amăgirii sale a fost că i-a abătut de la știință și le-a înfățișat fapta drept singurul țel. După ce a stins în ei lumina științei, au început să bâjbâie în întuneric. Unora le-a arătat că ținta este părăsirea în întregime a lumii. Au respins ceea ce le întreținea trupurile, au asemănat averea cu scorpionii și au uitat că ea a fost creată pentru folosuri. Au dus la extrem împovărarea sufletelor, până când unii dintre ei nici nu se mai întindeau pentru odihnă. Intențiile acestora erau bune, dar nu urmau calea dreaptă. Din pricina puținei științe, unii puneau în practică hadithuri fabricate care ajungeau la ei, fără să știe ce sunt. Apoi au venit oameni care le-au vorbit despre foame, sărăcie, șoapte și

gânduri trecătoare și au alcătuit cărți despre acestea, precum al-Ḥārith al-Muḥāsibī. Alții au sistematizat calea sufită și i-au dat însușiri care să o deosebească: haina peticită, ascultarea, extazul, dansul și bătăile din palme. S-au deosebit și printr-o grijă sporită pentru curățenie și purificare. Lucrurile au continuat să crească, iar șeicii le alcătuiau rânduieli și vorbeau despre propriile trăiri. Se îndepărtau de oamenii învățați și ajungeau chiar să socotească ceea ce aveau drept cea mai deplină știință, numind-o „știința lăuntrică", iar știința Legii „știința văzută". Pe unii, foamea i-a dus la închipuiri stricate, încât au pretins iubirea pătimașă a Adevărului și cufundarea în ea, ca și cum și-ar fi închipuit o persoană frumoasă de care s-ar fi îndrăgostit. Aceștia se află între necredință și inovație. Apoi căile unora s-au ramificat și credințele li s-au stricat: unii au susținut sălășluirea [divinității în făptură], alții unirea [cu ea]. Iblīs a continuat să-i poarte încoace și încolo prin felurite inovații, până când și-au făcut propriile rânduieli.

Ibn al-Jawzī, Talbīs Iblīs, pp. 157–158.

Șeicul islamului Ibn Taymiyya a fost întrebat despre oameni care au stăruit o vreme în exerciții ascetice, apoi au socotit că și-au purificat esența și au spus:

لا نبالي الآن ما عملنا، وإنما الأوامر والنواهي رسوم العوام، ولو تجوهروا لسقطت عنهم، وحاصل النبوة يرجع إلى الحكمة والمصلحة، والمراد منها ضبط العوام، ولسنا نحن من العوام، فندخل في حجر التكليف لأنا قد تجوهرنا وعرفنا الحكمة

Nu ne mai pasă ce facem acum. Poruncile și opreliștile sunt doar rânduieli pentru oamenii de rând; dacă și-ar purifica esența, acestea nu i-ar mai privi. Miezul profeției ține de înțelepciune și folos, iar ținta sa este ținerea în frâu a oamenilor de rând. Noi nu suntem dintre ei, ca să intrăm sub restricțiile îndatoririlor, căci ne-am purificat esența și am cunoscut înțelepciunea.
Întrebare adresată lui Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/401, 402, 417, 418.

Oare asemenea cuvinte înseamnă necredință din partea celui care le rostește sau este declarat inovator fără a fi declarat necredincios? Pot ieși asemenea cuvinte de la cineva a cărui inimă se supune Profetului ﷺ?
El a răspuns:

لا ريب عند أهل العلم والإيمان أن هذا القول من أعظم الكفر وأغلظه، وهو شر من قول اليهود والنصارى، فإن اليهودي والنصراني آمن ببعض الكتاب

وكفر ببعض، وأولئك هم الكافرون حقًّا، كما ذكر أنهم يقرُّون أن لله أمرًا ونهيًا، ووعدًا ووعيدًا، وأن ذلك مُتناوِل لهم إلى حين الموت، هذا إن كانوا متمسكين باليهودية والنصرانية المبدلة المنسوخة، وأما إن كانوا من منافقي أهل ملتهم كما هو الغالب على متكلميهم ومتفلسفتهم كانوا شرًّا من منافقي هذه الأمة، حيث كانوا مظهرين للكفر ومبطنين للنفاق، فهم شر ممن يظهر إيمانًا ويبطن نفاقًا، والمقصود أن المتمسكين بجملة منسوخة فيها تبديل خير من هؤلاء الذين يزعمون سقوط الأمر والنهي عنهم بالكلية، فإن هؤلاء خارجون في هذه الحال من جميع الكتب والشرائع والملل، لا يلتزمون لله أمرًا ولا نهيًا بحال، بل هؤلاء شر من المشركين المتمسكين ببقايا من الملل، كمشركي العرب الذين كانوا متمسكين ببقايا من دين إبراهيم عليه السلام، فإن أولئك معهم نوع من الحق يلتزمونه، وإن

كانوا مع ذلك مشركين، وهؤلاء خارجون عن التزام شيء من الحق، بحيث يظنون أنهم قد صاروا سُدىً لا أمر عليهم ولا نهي

Oamenii științei și ai credinței nu au nicio îndoială că aceste cuvinte fac parte dintre cele mai mari și mai grave forme de necredință. Sunt mai rele decât spusele evreilor și creștinilor. Evreul și creștinul au crezut într-o parte a Cărții și au tăgăduit o altă parte, iar aceștia sunt necredincioșii cu adevărat, așa cum a fost pomenit. Ei recunosc totuși că Allah are porunci și opreliști, făgăduințe și amenințări și că acestea îi privesc până la moarte — dacă se țin de iudaismul și creștinismul schimbate și abrogate. Dacă însă sunt dintre ipocriții religiei lor, așa cum se întâmplă de regulă cu teologii speculativi și filosofii lor, sunt mai răi decât ipocriții acestei comunități: arată necredința și ascund ipocrizia, fiind astfel mai răi decât cel care arată credința și ascunde ipocrizia. Ceea ce vrem să spunem este că oamenii care se țin de un ansamblu religios abrogat și schimbat sunt mai buni decât cei care pretind că poruncile și opreliștile au încetat cu totul să-i privească. Aceștia ies astfel din toate Cărțile, legile și religiile și nu se mai socotesc legați de nicio poruncă sau interdicție a lui Allah, în nicio împrejurare. Sunt chiar mai răi decât asociatorii care se țin de rămășițe ale unor religii, precum asociatorii arabi care păstrau unele rămășițe din religia lui Ibrāhīm, pacea fie asupra lui. Aceia aveau o parte de adevăr de care se țineau, deși erau totodată asociatori. Aceștia însă nu se mai țin de nimic din adevăr și cred că au ajuns lăsați de capul lor, fără porunci și fără opreliști.

Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/401, 402, 417, 418.

Până la cuvintele sale:

ومن هؤلاء من يحتج بقوله:

Unii dintre aceștia își aduc drept dovadă cuvintele Sale:
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/401, 402, 417, 418.

﴿وَٱعۡبُدۡ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأۡتِيَكَ ٱلۡيَقِينُ﴾

Adoră-L pe Domnul tău până când îți va veni certitudinea!
Coran 15:99

ويقول معناها: اعبد ربك حتى يحصل لك العلم والمعرفة، فإذا حصل ذلك سقطت العبادة، وربما قال بعضهم: اعمل حتى يحصل لك حال، فإذا حصل لك حالٌ تَصَوُّفِيٌّ سقطت عنك العبادة، وهؤلاء فيهم من إذا ظن حصول مطلوبه من المعرفة والحال استحل ترك الفرائض وارتكاب المحارم، وهذا كفر كما تقدم

Și spun că ele înseamnă: „Adoră-L pe Domnul tău până când dobândești știință și cunoaștere. După ce le-ai dobândit, adorarea nu te mai privește." Uneori spun: „Lucrează până când dobândești o stare; când ai dobândit o stare sufită, adorarea nu te mai privește." Unii dintre ei, când socotesc că au dobândit cunoașterea și starea dorite, își îngăduie părăsirea obligațiilor și săvârșirea lucrurilor oprite. Aceasta este necredință, după cum s-a arătat.
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/401, 402, 417, 418.

Până la cuvintele sale despre dovada adusă de ei din versetul:

﴿وَٱعۡبُدۡ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأۡتِيَكَ ٱلۡيَقِينُ﴾

Adoră-L pe Domnul tău până când îți va veni certitudinea!
Coran 15:99

فهي عليهم لا لهم، قال الحسن البصري: «إن الله لم يجعل لعمل المؤمن أجلًا دون الموت» واقرأ قوله:

Acesta este o dovadă împotriva lor, nu în sprijinul lor. Al-Ḥasan al-Baṣrī a spus: „Allah nu a pus lucrării credinciosului alt termen decât moartea." Citește cuvintele Sale:
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/401, 402, 417, 418.

﴿وَٱعۡبُدۡ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأۡتِيَكَ ٱلۡيَقِينُ﴾

Adoră-L pe Domnul tău până când îți va veni certitudinea!
Coran 15:99

وذلك أن اليقين هنا: الموت وما بعده، باتفاق علماء المسلمين، وذلك مثل قوله:

Aici, „certitudinea" înseamnă moartea și ceea ce urmează după ea, după acordul învățaților musulmani. Este asemenea cuvintelor Sale:
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/401, 402, 417, 418.

﴿مَا سَلَكَكُمۡ فِي سَقَرَ قَالُواْ لَمۡ نَكُ مِنَ ٱلۡمُصَلِّينَ﴾

„Ce v-a adus în Saqar?" Vor spune: „Nu eram dintre cei care se rugau."
Coran 74:42–43

Până la cuvintele Preaînaltului:

﴿وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ ٱلْخَآئِضِينَ وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ حَتَّىٰٓ أَتَىٰنَا ٱلْيَقِينُ﴾

Intram în vorbă deșartă cu cei care o făceau și tăgăduiam Ziua Judecății, până când ne-a venit certitudinea.
Coran 74:45–47

فهذا قالوه في جهنم، وأخبروا أنهم كانوا على ما هم عليه من ترك الصلاة والزكاة والتكذيب بالآخرة، والخوض مع الخائضين، حتى أتاهم اليقين، ومعلوم أنهم مع هذا الحال لم يكونوا مؤمنين بذلك في الدنيا، ولم يكونوا مع الذين قال الله فيهم:

Ei au spus aceasta în Gheena și au vestit că au stăruit în părăsirea rugăciunii și a zakātului, în tăgăduirea Vieții de Apoi și în vorbăria alături de cei care vorbeau deșert, până când le-a venit certitudinea. Este cunoscut că, într-o asemenea stare, ei nu credeau în aceasta în viața lumească și nu erau dintre aceia despre care Allah a spus:
Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/401, 402, 417, 418.

﴿وَبِٱلْـَٔاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾

Ei au convingere neclintită în Viața de Apoi.
Coran 2:4 (fragment)

وإنما أراد بذلك أنه أتاهم ما يوعدون وهو اليقين

Înțelesul este că a venit la ei ceea ce li se făgăduise, iar aceea este certitudinea.

Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā, 11/401, 402, 417, 418.

Versetul arată, așadar, că robul are datoria adorării din momentul în care ajunge la vârsta răspunderii religioase, având judecata sănătoasă, până la moarte. Înainte de moarte nu există nicio stare la care îndatoririle să înceteze, așa cum pretind sufiții.

Încheiere

الخاتمة

Acestea fiind spuse, aceasta este religia sufiților de odinioară și de astăzi și aceasta este poziția lor față de adorare. Nu am transmis despre ei decât puțin din ceea ce cuprind cărțile lor și cărțile criticilor lor și din ceea ce arată practicile lor contemporane. Am abordat numai o latură a cercetării lor: adorarea și poziția lor față de ea. Au rămas alte laturi care cer prelegeri și iarăși prelegeri, precum poziția lor față de unicitatea lui Allah, față de mesajele trimișilor, față de Lege și destin și altele asemenea.

Îi cer lui Allah, Atotputernicul și Preamăritul, să ne arate adevărul ca adevăr și să ne dăruiască urmarea lui, să ne arate falsitatea ca falsitate și să ne dăruiască ferirea de ea și să nu ne abată inimile după ce ne-a călăuzit. Binecuvântările și pacea lui Allah fie asupra Profetului nostru Muḥammad, a familiei sale și a companionilor săi!

Glosar

walī ولي
Aliat al lui Allah. Autorul îl descrie în această lucrare drept credinciosul evlavios; pluralul este awliyā'.

murīd مريد
Discipol al unui șeic, în descrierea căilor sufite din lucrare.

wird ورد
Litanie recitată cu regularitate; pluralul este awrād.

murji' مرجئ
Adept al curentului religios numit Murji'a; termenul apare în spusa atribuită înaintașilor.

ḥarūrī حروري
Nume folosit pentru un khārijit; termenul apare în aceeași spusă a înaintașilor.

Bibliografie

1. Coranul nobil.
2. Al-Bukhārī. Ṣaḥīḥ al-Bukhārī.
3. Muslim ibn al-Ḥajjāj. Ṣaḥīḥ Muslim.
4. Al-Tirmidhī. Al-Jāmiʿ.
5. Ibn Taymiyya. Majmūʿ al-fatāwā, vol. 11.
6. Ibn Taymiyya. Al-ʿUbūdiyya.
7. Ṣābir Ṭuʿayma. Al-Ṣūfiyya muʿtaqadan wa-maslakan.
8. Iḥsān Ilāhī Ẓahīr. Al-Taṣawwuf: al-manṣaʾ wa-l-maṣādir.
9. Al-Biqāʿī. Maṣraʿ al-taṣawwuf. Introducerea lui ʿAbd al-Raḥmān al-Wakīl, citată în text.
10. Ibn al-Jawzī. Talbīs Iblīs.

Indice

adorare 3–7, 15–16, 19, 24–27, 40, 60
asceză 15–16, 24, 53
Coran 44
dans 40, 46, 49
făgăduințe 40, 56
Ibn al-Jawzī 49
Ibn al-Qayyim 20
Ibn Taymiyya 12, 19, 21, 25, 27, 34, 42, 53
iubire 19, 21–22
litanii 27
nădejde 10, 21
pomenire 25, 27, 30
rugăciune 8, 46–47
sufism 12
Sunna 19, 24–27, 31–34, 38
șeici 15, 25, 27, 32, 44
teamă 10, 15, 21

EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Realitatea sufismului

O expunere a principiilor adorării și a felului în care autorul cercetează raportarea sufiților la ele.

Lucrarea abordează iubirea, urmarea Cărții și a Sunnei, pomenirea lui Allah, rolul șeicilor, cântecul și dansul și continuitatea obligațiilor religioase, prin citate și argumente din sursele discutate.

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro